

FinTech, BigTech og krypto – vil ny teknologi gjøre bankene overflødige?

Tale ved visesentralbanksjef Ida Wolden Bache.

Innledning

«Ingen stat kan bestå uten et velfungerende pengevesen.» Sitatet er hentet fra forsamlingen på Eidsvoll i 1814.^[1] Den gang var det maktpåliggende å gjenreise pengevesenet og etablere en egen nasjonal valuta. To år senere fikk Norge sin første bank – Norges Bank. I flere år var det landets eneste. I dag, mer enn 200 år senere, er Norges Bank bankenes bank, og danner kjernen i et nettverk av små og store banker spredt utover hele landet. Men antallet fysiske banklokaler blir stadig færre, og den nasjonale valutaen – kronen – er langt oftere et tall på en skjerm enn en fysisk gjenstand vi holder i hånden.

Og hvis det går slik noen tror, vil morgendagens finansielle system ikke bestå av banker, sentralbanker og nasjonale valutaer, men av elektroniske signaler som overfører kryptovaluta fra en digital lommebok til en annen. For å sitere en kjent norsk forretningsmann: «The direction is clear: finance will be disrupted as surely as fossil fuels will be. The question is not if, but when.»^[2]

Jeg tror det er lite sannsynlig at kryptovalutaer vil gjøre banker og norske kroner overflødige med det første, men det finansielle systemet vil forandre seg. Innovativ teknologi gjør det mulig å utvikle nye og bedre finansielle tjenester. Samtidig skjerpes konkurransen om å tilby dem. I en digital verden får beliggenhet og nasjonale grenser mindre betydning.

Bankvesenet i Norge er langt fremme teknologisk. Kontantbruken er lav, og nesten fire av fem betalinger mellom privatpersoner skjer med Vipps. Norge ligger på topp i bruk av nettbank i Europa, og roboter har tatt over arbeidsoppgaver som kundekontakt og behandling av lånesøknader.^[3] De største norske bankene har den laveste kostnadsgraden i EØS,^[4] og også kostnadene i det norske betalingssystemet er lave når vi sammenligner med andre land.

Selv om norske banker er godt rustet til å møte økt konkurranse, er de ikke skjermet. Det skal banker heller ikke være. Økt konkurranse om finansielle tjenester er en villet utvikling. Sammen med digitaliseringen bidrar det til bedre og billigere banktjenester for kundene. Flere får tilgang til finansielle tjenester. Men ny teknologi og økt konkurranse kan også rokke ved den helt sentrale rollen bankene har i det finansielle systemet.

Endringene vi observerer reiser store spørsmål: Er vi på vei mot et pengevesen som er fundamentalt forskjellig fra det vi har i dag? Vil banker og nasjonale valutaer om noen år være utkonkurrert av globale teknologikjempene og kryptovaluta?

Plansje: Dagens tema

For å belyse disse spørsmålene vil jeg se på hva som kjennetegner bankenes rolle, hvordan konkurransen fra nye aktører kan påvirke det finansielle systemet og til slutt - hva endringene som er på gang vil bety for Norges Banks rolle og ansvar.

Bankenes rolle i det finansielle systemet

Det finansielle systemet skal levere noen helt grunnleggende tjenester.

Vi vil ha mulighet til å kunne låne for å finansiere studier og boligkjøp i dag og betale med fremtidig inntekt. Vi ønsker også å kunne ta opp langsiktige lån for å kunne gjennomføre investeringsprosjekter med høy forventet avkastning.

I tillegg trenger vi et betalingsmiddel som gir raske, sikre og rimelige oppgjør for handel, enten det skjer innenlands eller over landegrensene. Betalingsmiddelet bør også kunne brukes til sparing. Da må vi kunne stole på at pengene har verdi også i morgen og neste år.

I dagens system har bankene en sentral rolle for å levere disse tjenestene. De tilbyr kreditt, spareprodukter og betalingstjenester.

Plansje: Banker formidler kreditt

Banker fremstilles ofte som formidlere av kreditt: De tar imot innskudd fra de som vil spare og låner ut igjen til de som vil låne. Fremstillingen av banker som mellomledd er ikke helt gal, men den overser noe vesentlig i hva bankene gjør og hva som skiller dem fra andre finansielle foretak.

Plansje: Banker skaper penger

Fremstillingen kan ikke forklare hvor innskuddene kommer fra i utgangspunktet. Sett fra en enkelt banks side kan innskuddet komme fra en annen bank. Men hva når vi ser alle bankene under ett? Svaret er at bankene skaper innskuddene når de innvilger lån til sine kunder. Når banken innvilger lån, krediterer den kundens konto med penger som ikke fantes fra før. Banken trenger ikke å finne noen som vil spare før den kan låne ut. Banken skaper sin egen finansiering i det den låner ut pengene. På denne måten skaper bankene også pengene vi alle bruker. Ingen andre finansielle foretak kan gjøre det.^[5] Institusjoner som ikke er banker, må selv ha innskudd i en bank for å kunne betale en annen part.

Nesten alle pengene vi bruker i det daglige, er innskudd på konto som er skapt av en bank. Fordi sannsynligheten for at mange tar ut mye samtidig er lav, kan bankene skape langt flere innskudd enn de kan betale ut på samme tid.^[6] Men en bank kan ikke innvilge lån og skape innskudd uten grenser. For det første må banken vurdere kundenes evne til å betjene nye lån, det vil si kredittrisiko. For det andre må den vurdere hvor stor likviditetsrisiko den tar når den

innvilger lån med lang løpetid og skaper innskudd som kundene kan ta ut når som helst. Og for det tredje må den forholde seg til lovpålagte regler.

Det er et gode fra samfunnets side at bankene tar en viss likviditetsrisiko. Ellers hadde vi hatt mindre tilgang til langsiktige lån og penger i form av bankinnskudd. For mye likviditetsrisiko gir på den annen side fare for ustabilitet og kriser slik vi opplevde i 2008. Reguleringen av bankene gir implisitt en avveining mellom disse hensynene.

Bankenes andre hovedaktivitet – betalingsformidling – er tjenester vi benytter oss av nær sagt hver dag. I dag mottar de fleste i Norge penger som bankinnskudd rett inn på en konto. Så lenge det finnes betalingsløsninger som gir oss billig og enkel tilgang til pengene, er kontoen en effektiv og sikker lommebok.

Plansje: Banker formidler betalinger

Men hva er det som gjør bankinnskudd til penger vi kan betale med? En viktig forutsetning er at det finnes en infrastruktur som gjør at innskuddene effektivt kan flyttes mellom kunder i ulike banker. Som bankenes bank lager Norges Bank pengene bankene betaler hverandre med, såkalte sentralbankreserver. Det er bankenes innskudd hos oss.

Overføring av kundeinnskudd mellom banker kan skje uten friksjoner fordi en tilsvarende mengde sentralbankreserver overføres mellom bankenes konti i Norges Bank. Hos oss har bankene et felles betalingsmiddel og oppgjørssystem som de har tillit til. Det bidrar til at det ikke er forskjell på penger skapt av DNB og penger skapt av Nordea. Pengene kan brukes om hverandre. For oss er alt norske kroner.

Bankene spiller altså en sentral rolle i å levere tjenestene vi vil ha fra det finansielle systemet. Men det skjer innenfor en ramme som norske myndigheter har satt. Banksektoren er strengere regulert enn de fleste andre sektorer i økonomien. Med retten til å skape penger følger også forpliktelser.

Konkurransen fra nye aktører

Plansje: Konkurransen fra nye aktører

Flere av de tjenestene bankene leverer, kan leveres av andre. De siste årene har konkurransen om å tilby finansielle tjenester tatt en ny dreining. Konkurransen kommer både fra spesialiserte FinTech-selskaper og fra store internasjonale teknologigiganter som Amazon, Apple og Facebook.[\[7\]](#) [\[8\]](#)

Teknologien åpner for stadig nye måter å betale på. I tillegg er betalingstjenester i større grad blitt en arena for konkurranse. Det skal nå være opp til kunden, og ikke banken, å bestemme hvilke betalingsløsninger som skal knyttes opp til bankkontoen. Både for bankene og andre aktører har betalingstjenester fått økt strategisk betydning.

Den økte konkurransen gjelder ikke bare hvordan vi betaler, men også hva vi kan betale med.[\[9\]](#) Et eksempel er e-penger som blant annet PayPal tilbyr. Dette er betalingsmidler som kun er gyldige innenfor egne lukkede systemer, og som kan veksles inn mot bankpenger til en fast kurs. E-penger er ofte godt integrert med andre applikasjoner folk vil bruke og kan tilby effektive betalingsløsninger, for eksempel over landegrensene.

Økt bruk av nye betalingsmidler kan gjøre bankenes innskuddsfinansiering mindre stabil. Hvis det blir mer attraktivt å ha store summer stående i nye typer penger, vil penger som kommer inn på en bankkonto, raskt veksles om. Tiden de står på lønnskontoen vår kan bli kortere. Kontopengene ender i stedet opp hos plattformene som blir store innskuddskunder hos bankene. Slike store innskuddskunder kan oppføre seg annerledes enn summen av mange kunder med små innskudd.

Også innen kredittformidling møter bankene økt konkurranse. Bankene har aldri vært enerådende på dette området. Store bedrifter kan skaffe kreditt i obligasjonsmarkedet.[\[10\]](#) Finansieringsforetak tilbyr bedrifter leiefinansiering og privatpersoner billån og forbrukslån, ofte i tilknytning til kredittkort.[\[11\]](#)

Men også her endres landskapet. Nettbaserte løsninger, økt tilgang til informasjon og maskinlæring gjør det mulig å gjennomføre standardiserte kredittvurderinger raskt og effektivt. Det åpner nye kanaler for kredittformidling.

Plansje: Folkefinansiering

Enkelte av disse kan best beskrives som komplementære til tradisjonelle finansieringsformer. Det gjelder først og fremst digitale plattformer som formidler kreditt mellom sparere og låntakere – også kalt folkefinansiering. Flere av disse plattformene formidler lån til små og mellomstore bedrifter som har vært lite attraktive for tradisjonelle finansforetak, ofte fordi lånene er små. I USA og Storbritannia brer slike plattformer stadig mer om seg. Også her hjemme øker omfanget, selv om det foreløpig er svært lite.

Et utviklingstrekk som blir stadig tydeligere, er koblingen mellom finansielle tjenester og andre produkter. Noen selskaper kombinerer betalingsløsninger med kjøp og salg av verdipapirer og kryptovalutaer. Et eksempel på sistnevnte er Robinhood i USA. Andre knytter egne betalingsløsninger og tilgang på kreditt opp til kjøp av varer og tjenester over nett. Her hjemme har vi koblingen mellom Komplett.no og Komplett Bank, og mellom Norwegian og Bank Norwegian. På den internasjonale arenaen tilbyr netthandelsgiganten Amazon en egen betalingsløsning, kredittkort i samarbeid med en internasjonal storbank og en plattform for folkefinansiering.

Plansje: BigTech inntar finansmarkedet

BigTech-selskapene har potensial til å være en katalysator for store endringer i finanssektoren. Selskapene har teknologisk kompetanse og finansielle muskler. De kan knytte ulike tjenester opp mot hverandre samtidig som de utnytter

informasjonen kundene legger igjen til å spisse tjenestene mer direkte inn mot hver enkelt.^[12] Ved å tilby finansielle tjenester, får selskapene tilgang til kundenes betalingshistorikk - noe som er en svært verdifull råvare. Og med en allerede stor kundekrets, kan de raskt få stort gjennomslag for egne løsninger.

I motsetning til bankene, kan andre finansaktører ikke skape sin egen finansiering. Finansieringskostnadene kan derfor ligge noe høyere enn det bankene kan oppnå, særlig for nye aktører som ikke har opparbeidet seg tilstrekkelig tillit i kapitalmarkedene. Det er derfor kanskje ikke overraskende at flere aktører som startet som FinTech-selskaper, etter hvert har skaffet seg banklisens. Et eksempel er Klarna som har mange brukere i Norge. Selskapet har fått banklisens i Sverige og har uttrykt ambisjoner om å bli banknæringens Ryanair. Også BigTech-selskaper som tilbyr kredittjenester via egne plattformer, har så langt gjort det i samarbeid med eksisterende banker, eller ved å opprette egne banker.

FinTech-selskapene og de store teknologigigantene kan ta markedsandeler fra de etablerte bankene. Det kan gi store endringer i markedsstrukturen. Men det innebærer ikke i seg selv at banker blir overflødige. Tjenestene fra de nye aktørene og de nye pengene jeg har snakket om så langt, bygger på det pengesystemet vi har i dag. Det som lånes og spares vil fortsatt være norske kroner skapt av regulerte banker.

Vil kryptovalutaer gi et nytt finansielt system?

Plansje: Kryptovaluta – en annen type penger

Et mer radikalt scenario er at kryptovalutaer som ikke er koblet til kroner, får større plass i pengesystemet. Kryptovalutaer er kjennetegnet av desentralisert oppgjør, uten behov for en sentral motpart alle må ha tillit til. Eierskapet til pengene bestemmes av tilgang til kryptografiske nøkler, ikke av eierskap til en konto. Teknologien kan gjøre pengene programmerbare slik at de kan brukes i såkalte smartkontrakter. I noen tilfeller, som for Bitcoin, kan systemet begrense den totale mengden penger som kan skapes.

Bitcoin er eksempel på en kryptovaluta uten fast vekslingskurs mot noe annet. Verdien mot andre valutaer kan da svinge mye. Men det lanseres også stadig flere «stablecoins» som skal ha fast kurs mot et lands bankpenger. Et eksempel er Diem, som blant annet Facebook står bak. Den skal finnes i flere versjoner som knyttes opp mot hver sin hovedvaluta.

Hvis penger som Bitcoin eller Diem blir dominerende her hjemme, beveger vi oss nærmere et nytt finansielt system.

La meg først påpeke at en fullstendig utradering av norske kroner krever at også staten bruker en annen valuta til utbetaling av lønn og trygd og godtar den som betaling av skatter og avgifter. På lang sikt skal man være forsiktig med å utelukke noe helt, men her vi står i dag virker det lite sannsynlig.

Men vi kan tenke oss en mellomløsning der staten fortsetter å bruke kroner, mens privat sektor foretrekker én eller flere kryptovalutaer. Hvis det skal skje i stor skala, kreves en infrastruktur slik at pengene kan brukes på flere steder enn i dag.

Plansje: Hva koster kaffen?

Med flere konkurrerende valutaer i omløp mister vi norske kroner som felles målenhet for hva varer og tjenester koster. Et enkelt spørsmål om hva en kaffe koster, kan få et komplisert svar. Priser må oppgis i flere valutaer og man må bli enige om hvilken valuta en handel skal gjøres opp i. Store kurssvingninger kan gjøre det ekstra krevende.

Selv med bare én kryptovaluta i privat sektor, vil de som har inntekter i krypto og skal betale skatt i kroner pådra seg valutarisiko. Men hvis den nye valutaen tilbyr suveren brukervennlighet uten for store kurssvingninger, vil kanskje ikke slike ulemper veie tilstrekkelig tungt.

På kort sikt er det kanskje lettere å se for seg at nye valutaer kan bli attraktive for visse typer betalinger, for eksempel grensekryssende betalinger. Det vil selvsagt kunne ta markedsandeler fra eksisterende betalingsløsninger, men vil ikke innebære noen fundamental omveltning av det finansielle systemet.

Hva med kreditt og sparing i en verden der privat sektor har forlatt norske kroner? Hvis bankpengene erstattes av en kryptovaluta, der pengemengden øker ved «mining» og er konstant på lang sikt, er det ingen kredittinstitusjoner som kan skape penger ved å gi lån. Noen tenker på det som en garanti mot ustabilitet og kriser. Men uten banker som tar likviditetsrisiko kan kreditt bli dyrere. For å ta opp et langsiktig lån, må man finne en som er villig til å binde opp sine sparepenger like lenge. En mulig løsning er at det oppstår nye institusjoner som tar risikoen ved å låne ut langsiktig og finansiere seg kortsiktig i kryptovaluta. Men de vil bli stående uten en sentralbank i ryggen som kan avlaste noe av risikoen og tre inn i en kritesituasjon.

Kanskje kan egenskapene i dagens kredittmarked etterlignes hvis en kryptovaluta fungerer som oppgjørsmiddel for kredittinstitusjoner, slik sentralbankreservene gjør i dag. Kryptovalutaen vil da erstatte sentralbankens oppgjørssystem. På toppen av dette kan banker eller lignende kredittinstitusjoner skape penger ved å gi lån, om lag som i dag. Men det er uvisst hvordan kredittinstitusjoner vil opptre i et slikt mer desentralisert system. Det reiser også nye spørsmål om hvor ansvaret for konsesjon og regulering skal ligge, særlig hvis systemet opererer uavhengig av landegrensene. Faren for økt ustabilitet og hyppigere kriser er til stede.

Norges Banks rolle

Plansje: Norges Bank skal sikre

Sentralbanken har en nøkkelrolle i det finansielle systemet. Norges Bank har ansvaret for at inflasjonen holder seg lav og stabil. Det sikrer tilliten til norske kroner. Vi skal også bidra til stabilitet i det finansielle systemet og til et effektivt og sikkert betalingssystem. Bankenes oppgjør skjer hos oss. Hvis det er nødvendig, kan vi tilføre bankene ekstra likviditet. Rollen som bankenes bank gir oss samtidig en kanal ut til resten av økonomien. Den bruker vi i pengepolitikken. Når vi endrer styringsrenten, smitter endringene over i bankenes innskudds- og utlånsrenter.

Norges Bank følger utviklingen innen banknæringen og det finansielle systemet tett. Innovasjon og konkurranse kan gi oss bedre og billigere tjenester, men kan også gi opphav til ny risiko, blant annet knyttet til cyberkriminalitet, personvern og finansiell stabilitet. Vi kan også risikere at enkelte aktører får stor markedsrett. Det pågår nå et viktig arbeid internasjonalt med å tilpasse regelverk, tilsyn og overvåking til det nye landskapet. Norges Bank støtter dette arbeidet. To hensyn veier tungt. Som samfunn skal vi høste gevinstene av de nye løsningene. Samtidig må vi begrense risikoen som følger med.

Norges Bank vil være en pådriver for endringer som gjør betalingssystemet mer effektivt og sikkert. Et eksempel er arbeidet med å få på plass bedre løsninger for realtidsbetalinger som gjør det mulig for en mottaker å få pengene på konto få sekunder etter at betalingen er satt i gang. Vi vurderer nå om Norges Bank skal ta en større operativ rolle i infrastrukturen for realtidsbetalinger.

I vårt arbeid må vi være «føre var» - vi må ta høyde for at noen av de endringene vi ser konturene av, kan få mer dyptgripende konsekvenser for det finansielle systemet. Vi må spørre oss om det er tiltak som kan bli nødvendige for at vi skal kunne betale effektivt og sikkert i norske kroner også i fremtiden.

Plansje: Digital sentralbankpenge

En sentral problemstilling er om Norges Bank bør utstede digitale sentralbankpenger.^[13] I motsetning til sentralbankreserver, som er en elektronisk penge forbeholdt banker, vil en digital sentralbankpenge være tilgjengelig for alle, på samme måte som kontanter. Og i motsetning til elektroniske plattformpenger eller kryptovaluta vil det stå en sentralbank bak som garanterer for verdien.

Hvis vi på et fremtidig tidspunkt innfører digitale sentralbankpenger, er formålet å bevare tilliten til pengevesenet og bidra til et effektivt og sikkert betalingssystem. Vi er også bevisst en mulig utfordring: I prinsippet har digitale sentralbankpenger i seg selv potensiale til disruptjon. I likhet med andre nye betalingsmidler, vil de være en konkurrent til dagens kontopenger. Men i motsetning til de andre, vil penger utstedt av sentralbanken trolig fremstå som et svært trygt alternativ. Det betyr at de kan erstatte en del av bankinnskuddene - særlig i urolige tider. Det vil i så fall kunne ha alvorlige ringvirkninger til resten av økonomien.

Et sentralt premiss for vår utredning er at en eventuell digital sentralbankpenge ikke skal vesentlig svekke private aktørers mulighet til å formidle kreditt vesentlig. Formålet må være betaling, ikke verdioppbevaring. Det begrenser hvor stort volum som trengs.

Avslutning

La meg avslutte. Det er ikke mange år siden det var utenkelig at Facebook skulle lansere et eget betalingsmiddel, eller at internasjonale storbanker skulle tilby plasseringer i kryptovaluta. Utviklingen går raskt.

Hvor stort omfang de nye løsningene får, avhenger ikke bare av egenskapene, men også av alternativene. I Norge har bankene kommet langt i digitaliseringen. Vi har et effektivt og sikkert betalingssystem, og det er tillit til verdien av den norske kronen. Jeg tror derfor ikke at vi står overfor en fundamental endring av det finansielle systemet med det første. Så lenge betalingsmidlene vi bruker er basert på norske kroner, vil vi ha penger skapt av banker og betalinger som til slutt må gjøres opp i banksystemet. Pengepolitikken vil fortsatt ha en kanal ut til resten av økonomien. Og selv om banker i fremtiden trolig vil se annerledes ut enn i dag, vil de ikke bli overflødige.

Men vi kan ikke sitte stille. Fremover blir det enda viktigere for bankene å utvikle egne tjenester i takt med den teknologiske utviklingen og publikums ønsker. Og jeg kan love, på vegne av Norges Bank, at vi skal gjøre vårt for at det i fremtiden fortsatt skal være attraktivt og trygt å betale i norske kroner. Det er et oppdrag vi ikke tar lett på.

Takk for oppmerksomheten.

Fotnoter

[1] Sitatet er i flere kilder tilskrevet Christian Magnus Falsen.

[2] Røkke, K. I. (2020): Aksjonærbrev, Seetee.

[3] Andersen, H. (2020): «Kostnadseffektiviseringen til de norske bankene kan forklares med automatisering og digitalisering». Staff Memo 9/2020. Norges Bank.

[4] EBA (2021): «Risk Dashboard – Data as of Q4 2020».

[5] Det juridiske grunnlaget for bankenes pengeskaping finner vi i Finansforetaksloven som sier at innskudd fra en ubestemt krets av innskyttere bare kan mottas av banker. Men lovens formulering om å *motta* innskudd kan være litt villedende, siden det også innebærer at banker kan *skape* innskudd.

Et innskudd er en forpliktelse til utbetaling av penger. Siden banker har rett til å oppbevare innskudd, kan de bokføre slike forpliktelser på sin egen balanse uten å måtte skaffe seg pengene på forhånd.

[6] For å begrense likviditetsrisikoen er det likevel vanlig at banker skaffer seg finansiering med lengre løpetid, for eksempel ved å utstede obligasjoner i markedet. I tillegg må bankene finansiere en del av eiendelene med egenkapital for å oppfylle kapitalkrav fra myndighetene.

[7] En nærmere beskrivelse av FinTech-sektoren finnes i Claessens, S., J. Frost, G. Turner og F. Zhu (2018): «Fintech credit markets around the world: size, drivers and policy issues», BIS Quarterly Review, September 2018. Forretningsområdene spenner vidt, og omfatter både spesialiserte betalingsløsninger og egne plattformer for å formidle kreditt mellom de som sparer og de som skal investere.

[8] BigTech-foretakenes aktiviteter innen finanstjenester og mulige politikkomplikasjoner er diskutert i BIS (2021): «BigTechs in finance: regulatory approaches and policy options.» FSO Briefs No 12.

[9] Adrian, T. og T. Mancini-Griffoli (2019): «The Rise of Digital Money», FinTech Notes 19/01, gir en grundig oversikt over nye former for digitale penger og diskuterer mulige scenarier for banksystemet.

[10] Deler av husholdningenes sparing ender opp i aksje- og obligasjonsmarkedet. Rentefond, forsikringsselskap og andre investorer finansierer foretak ved å kjøpe obligasjoner og kortsiktige rentepapirer. Et eksempel er pengemarkedsfond, som ligner på banker uten å være det. De mottar bankinnskudd fra kunder som betaling for andeler i fondet. Innskudd plasseres på en klientkonto i en bank og lånes ut til foretak eller staten. I motsetning til en bank må fondet skaffe seg penger før det kan låne ut.

[11] OMF-kredittforetak finansierer store deler av boligutlåne i Norge. Men her opptrer banken som mellomledd mellom boliglånskunden og kredittforetaket. Finansieringen skjer enten ved at utlåne gis direkte fra kredittforetaket eller ved at bankene overfører utlån de selv har gitt til OMF-kredittforetakene som utsteder OMF med sikkerhet i låne.

[12] Gjennom informasjonen kundene legger igjen på ulike aktiviteter på en plattform, kan plattformsselskapene få tilgang til et langt rikere informasjonssett om enkeltkunder enn andre aktører. Det kan styrke konkurranseposisjonen. Regulering av bruk og tilgang på informasjon diskuteres, se F. Restoy (2021): «Fintech regulation: how to achieve a level playing field» Occasional Paper No 17, Bank for International Settlements.

[13] Norges Bank har offentliggjort tre rapporter fra arbeidsgruppen som utreder digitale sentralbankpenger. Se Norges Bank (2021): «Digitale sentralbankpenger – tredje rapport fra arbeidsgruppen», Norges Bank Memo nr. 1/2021. Se også Norges Bank Memo 2/2020 og 2/2019.

